

Képzés, továbbképzés és szinten tartás Jelen és jövő

Vízvári László, Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet

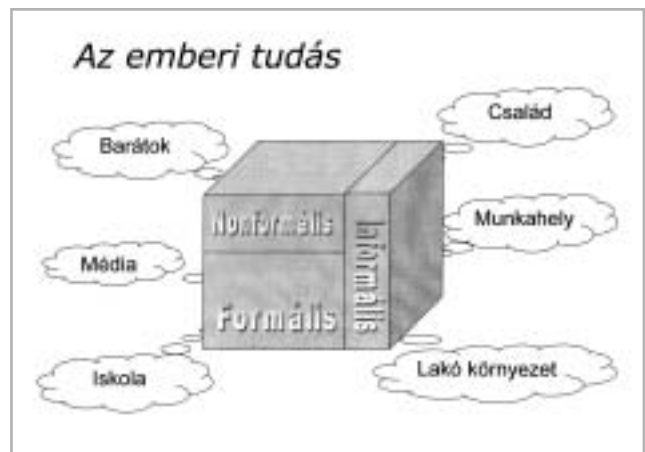
A szerző cikkében áttekinti a szakképzés fejlődését, a pedagógia korszerű értelmezését. Bemutatja a moduláris szakképzést, mint új szakképzés fejlesztési trendet. Felvázolja a life-long learning filozófiára épülő szakmai oktatás jövőjét.

A mai korszerű pedagógiai tudományok másként kezelik az emberi tudást, mint a nagy elődök Comenius, Lock vagy Rousseau. Az információs robbanás következményeképpen az ismereteinket számos külső forrásból szerezhetjük mint pl.: a család, munkahely, média stb.

A korszerű pedagógiai felfogás a tudást három dimenzióból közelíti meg:

- Kognitív ismeretek, melyet korábban lexikális, elméleti ismereteknek neveztünk.
- Affektív ismeretek, melyek az érzelmi oldal fontosságára, motiváltságára utalnak.
- Pszichomotorikus ismeretek, melyek a gyakorlati készségekre, hivatásra támaszkodnak.

Mind a három dimenzió megjelenik az emberi tudásban, viszont arányaik a témakör függvényében változhatnak. A Life-long learning a fenti három dimenziót az ismeretek megszerzése szempontjából újabb három részre osztja: formális, informális, nonformális [1, 2]. A formális képzés során az iskolapadban szervezett, és tervezett pedagógiai munka kapcsán szerezhetünk ismereteket, míg az informális tanulás a napi életből, médiából, és a szakmai gyakorlatból adódó információkat jelentheti. A nonformális ismeretszerzés alatt az egyén által irányított ismeretszerzést értjük, melyet az érdeklődési kör, a „kíváncsiság” determinál (1. ábra). Természetesen, ha pedagógiáról beszélünk, akkor alapvetően a formális képzést értjük alatta, mely általános képzéssel kezdődik, majd az andragógia keretén belül a szakképzés alap-, és specializációs formájával egészül ki. A szakképzési rendszer minden esetben társadalmi elvárások által determinált, így mint az is, folyamatosan változik. Ez alól az egészségügyi szakképzés sem kivétel, mely napjainkban ötödik nagy fejlődési periódusát éli át. Az első szakaszt az I. és a II. világháború közötti időszakra tesszük, amikor is kialakultak a mai ápolói szakképesítések elődjai. A második periódusban a szovjet minta alapján létrejöttek a szakiskolai majd a szakközépiskolai képzések, míg a harmadik ciklust a szakosodások (elsőfokú, másodfokú) jellemezték. A negyedik periódus kapcsán az 1993. évi szakképzési törvény következményeként a szakképesítések egységes rendszerbe az Országos Képzési Jegyzékbe szerveződtek. Az ötödik fejlesztési korszakot napjainkban éljük át, mely mind filozó-

1. ábra

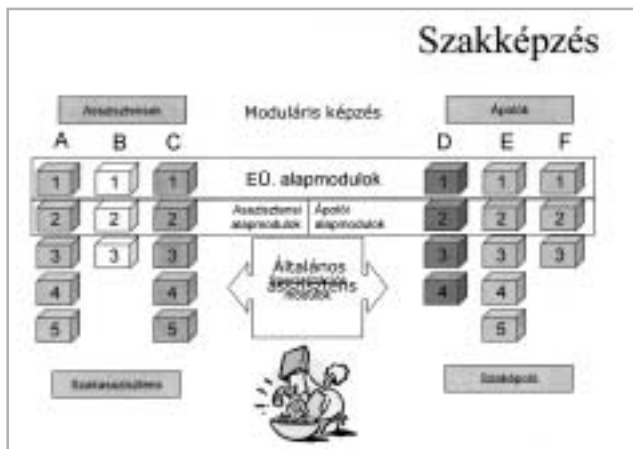
fiájában, mind szerkezetében újat jelent: a moduláris szakképzést.

Ezen fejlesztés kapcsán az ismereteinket összefüggő tartalmi egységek (modulok) köré koncentrálnak, melyek egymáshoz illesztéséből jönnek létre a különböző képzési struktúrák. A moduláris képzés többségében szakít a klasszikus tudományterületekkel, tantárgyakkal az elméletet és a gyakorlatot egy-egy témakör köré integrálja. Pl. az egészséges ember, kommunikáció stb. [3].

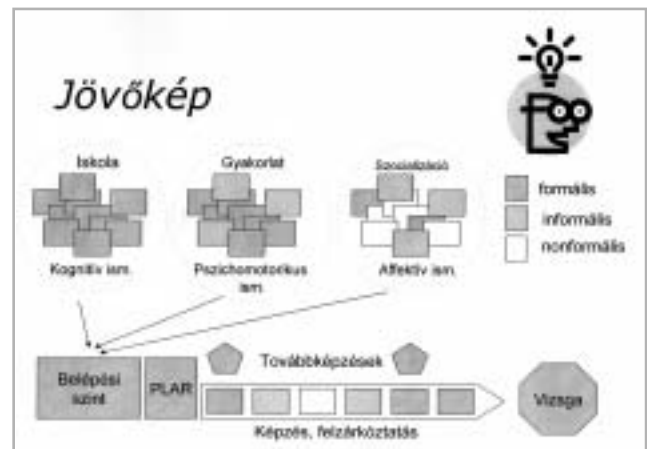
Így azokat a közös tartalmakat, melyek minden egészségügyi képzésben megjelennek, alapmoduloknak nevezük, az egészségügyi általános műveltséget közvetítik. Ezt követően úgynevezett szakmacsoportokra oszlik az egészségügyi szakképzés (pl. asszisztensek, ápolók), melyek közös tartalma ún. szakmacsoportos alapismereteket dolgoz fel (pl. Ápolás alapjai). Az erre épülő további modulok már a specialitások témakörébe sorolódnak, és különböző szakismereteket tartalmaznak (szakasszisztens, szakápoló) (2. ábra). A rendszer előnye az átjárhatóság a szakmacsoporton belül és kívül is, mely ekvivalens ismereteket feltételez.

A képzési struktúrát maga az oktatási forma változásának is követnie kell, hiszen a rugalmas szerkezet, rugalmas oktatási kereteket igényel. Ennek értelmében egyre inkább előtérbe kerül a távoktatás, a multimédiával támogatott képzés, és az e-learning, melyek közös jellemzője, hogy a tanítástól a tanulásra helyezi át a hangsúlyt, és figyelembe veszi a tanulók tanulással kapcsolatos igényeit.

„De hát a tudás olyan, mint ár ellen evezni, mihelyt abba hagyja az ember visszacsúszik” – mondta Becher a XIX. század végén. Evvel egyet is kell értenünk, hiszen a tudásunk folyamatos megújítás nélkül elavul, megsárgul, ezért

2. ábra

3. ábra

azt folyamatosan tanulással (továbbképzéssel) kell szinten tartani [4].

Ma Magyarországon, a továbbképzések rendszere már régen nemcsak a továbbképzési pontok megszerzéséről szól, hanem igazából a tudás, az ismeretek megújítását szolgálja. Rendszerünk Európa szerte ismert, mintapéldaként, mely az elmúlt időszak tapasztalataira építetten további fejlesztés alatt áll. A tervek szerint a szociális és az egészségügyi ellátás területén szervezett továbbképzések közeledni fognak egymáshoz; megjelenik a távoktatás, mint egészségügyi ismeret, továbbképzési forma. Egy új 40 óránál rövidebb, de vizsgával záruló továbbképzési forma bevezetését is tervezzük, mely kiegészíti az eddigi kínálatot.

A jövő oktatási és továbbképzési rendszere – mint a fentiekben látjuk, mind a filozófiájában, mind tartalmában átalakul. Egyaránt értékékként kezeli a tudás különböző dimenzióit, s a tanulás különböző formáit.

A következő évtizedekben a képzési és a továbbképzési rendszer összeolvadásával kell számolnunk. A tudásunkat, melyet formális, informális vagy nonformális „tudás-

gyarapítás” kapcsán szerzünk, a szakképzés el fogja ismereni. Komoly értékeket fognak jelenteni a tapasztalatok, a továbbképzések során megszerzett ismeretek.

Ezen tudás és készségek elismerésére a PLAR (korábban szerzett ismeretek elismerése, és beszámítása) módszer alkalmazható. Ennek kapcsán lehetőség nyílik ún. portfólió, vagy challenge teszt segítségével elismerni ill. megmérni a tudásunkat, mely egyben belépőt fog jelenteni az újabb képzésekbe [5]. A képző intézmények ezen ismeretekre építve egyéni képzési programot tudnak majd kínálni, rövidítve a képzés idejét. Az egyes tanulási elemeket a tanuló tudásához, időbeosztásához alkalmazkodva (távoktatás, e-learning, továbbképzés) állítják majd össze (3. ábra).

A képzések célja továbbra is a kimeneti követelményeknek való megfelelés lesz, fontos állomása a szakmai vizsga, mely nem az ismereteket, hanem a kompetenciákat fogja mérni.

Ezen rugalmas „tanulóbarát” rendszer alapjait ma rakjuk le, melynek gyümölcseit terveink szerint gyerekeink, illetve betegeink fogják majd learatni.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Maróti Andor: Lehet tanulni egy életen át? Új pedagógiai szemle, 2003. február 21-34. oldal
- [2] Hasan, A.: Life-long learning. Pergamon, Oxford, New York, Tokyo 1996
- [3] Vízvári László: Moduláris egészségügyi szakképzés Magyarországon Szakképzési szemle 2001. XVII. 4. 440-443
- [4] Dr. Pappné Víg Ágnes: A folyamatos, egész életpályára kiterjedő tanulás és az egészségügyi szakdolgozók továbbképzési rendszere ETInfo, VI. Évfolyam 2004. március 11-13. oldal
- [5] Horváth Károlyné: Előzetes tanulmányok értékelése és elismerése. PLAR ETInfo 2001. június 11-12. oldal

A szerző bemutatását lapunk II. évfolyamának 4. számában olvashatják.